



MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGEDIENST
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

25/98

(Afgesloten 081200 JUL 1998)

Conclusie/voorzicht

De verhoudingen tussen de etnische groeperingen in Bosnië-Herzegovina, maar ook binnen die gemeenschappen, blijven sterk gespannen. Dat compliceert het vredesproces steeds meer.

Hoewel het Servische standpunt ten aanzien van Kosovo zeker op papier overeenkomsten vertoont met de doelstelling van de internationale gemeenschap, blijven de etnische Albanezen de steun van die internationale gemeenschap genieten.

Bosnië-Herzegovina

Aantallen teruggekeerde vluchtelingen blijven achter bij ramingen

Recente indicaties, waaronder uitspraken van OVSE-functionarissen, wijzen erop dat het aantal vluchtelingen dat dit jaar is teruggekeerd naar Bosnië-Herzegovina, achterblijft bij de verwachtingen. Daardoor is het twijfelachtig of zelfs de onlangs in negatieve zin bijgestelde doelstelling (100.000) zal worden gehaald. Bovendien heeft een deel van de teruggekeerde vluchtelingen Bosnië-Herzegovina weer verlaten en heeft zich opnieuw in het Westen gevestigd. Hoewel 1998 het "jaar van de terugkeer" zou moeten worden, lijkt die doelstelling te optimistisch te zijn geweest. De meeste Bosniërs die in het buitenland verblijven, geven de voorkeur aan een voortzetting van de vluchtelingenstatus boven terugkeer, zelfs als daarvoor financiële prikkels worden gegeven. Daarvoor bestaan verschillende redenen, maar de voornaamste is dat bij alle drie de etnische groeperingen, maar vooral bij de Serviërs en Kroaten, op lokaal en regionaal gebied grote weerstand bestaat tegen de terugkeer van leden van andere etnische groeperingen. De Bosniërs die wél terugkeren, vestigen zich bijna allemaal in gebieden waar de eigen bevolkingsgroep dominant is. Ook interne vluchtelingen (zij die in Bosnië-Herzegovina zijn gebleven, maar zijn gevlucht naar een plaats waar de eigen bevolkingsgroep dominant is) geven er vaak de voorkeur aan op de huidige verblijfplaats te blijven in plaats van terugkeer naar een gebied dat wordt beheerst door een potentieel vijandige meerderheid. Daardoor bestaat het gevaar dat de terugkeer van de vluchtelingen naar Bosnië-Herzegovina onder de huidige omstandigheden geen bijdrage levert aan het herstel van de vooroorlogse etnische verhoudingen, maar veeleer aan de bestendiging en zelfs versterking van de huidige etnische driedeling. Dat kan ook verheviging van de politieke problemen tot gevolg hebben, aangezien de politieke leiding van de Moslims streeft naar herstel van die verhoudingen terwijl die van de Serviërs en Kroaten juist grosso modo tevreden is met de huidige etnische situatie.

Moslim/Kroatische Federatie (MKF)

Zubak kandidaat voor presidium

Op 3 juli is bevestigd dat het Kroatische lid van het Bosnische presidium, Zubak, kandidaat staat voor herverkiezing. Zijn kandidatuur wordt echter, in tegenstelling tot de vorige verkiezingen, niet gesteund door de belangrijkste Bosnisch-Kroatische partij HDZ, maar door zijn nieuwe partij NHI. Namens de HDZ staat de nieuwe partijleider Jelavic kandidaat. Met deze melding is gerealiseerd wat de Kroatische president Tudjman over zichzelf heeft afgeroepen, maar wat hij ook het meeste vreest: politieke verdeeldheid binnen het Bosnisch-Kroatische kamp. Tudjman steunt (uiteraard) de zusterpartij van zijn eigen gelijknamige regeringspartij HDZ, maar het is onduidelijk of zijn persoonlijke betrekkingen met Jelavic of juist met Zubak beter zijn.

[REDACTED]

Jelavic is enkele weken geleden gekozen door een congres van de Bosnische HDZ, maar tegen de wil van Tudjman. Onduidelijk is ook wie van beide tegenstrevers over de grootste populariteit onder de Bosnisch-Kroatische bevolking beschikt. Mogelijk zal Tudjman nog vóór de verkiezingen een compromis trachten te bewerkstelligen, maar politici op de Balkan munten niet uit door hun vermogen water bij de wijn te doen.

De verschillen tussen Zubak en Jelavic zijn voornamelijk van persoonlijke aard, iets wat in de Balkan-politiek allerminst een uitzondering is. Als er al sprake is van inhoudelijke verschillen tussen beide politici, dan kan worden gesteld dat Zubak vooral de vertegenwoordiger is van de Kroatische enclaves in centraal-Bosnië, terwijl Jelavic voornamelijk de Kroaten in Herzegovina (het zuiden van het land) vertegenwoordigt. Uit de opstelling van beide politici ten aanzien van het vredesproces in het algemeen en de andere Bosnische bevolkingsgroepen in het bijzonder kunnen geen ingrijpende verschillen worden vastgesteld. Zowel Zubak als Jelavic weigeren constructief samen te werken met de Moslims, omdat zij beide vrees uiten voor dominantie door die (drie maal zo grote) bevolkingsgroep. Als Zubak al iets positiever staat tegenover samenwerking met de Moslims dan Jelavic, dan is dat voornamelijk toe te schrijven aan het feit dat hij iets meer oog heeft voor de door Moslim-gebied omgeven Kroatische enclaves in het midden van het land. Geen van beide wil echter concessies doen ten aanzien van de de facto soevereiniteit van de "Kroatische" gebieden in Bosnië-Herzegovina. De keuze tussen Zubak en Jelavic waarvoor Tudjman staat, is dus een keuze tussen twee personen en niet tussen uiteenlopende politieke concepten. In de praktijk zal Tudjman er vooral zorg voor willen dragen dat de politieke verdeeldheid onder de Bosnische Kroaten niet verder oploopt en zijn eigen controle over de Bosnische Kroaten niet nog meer klappen oploopt.

Federatie stelt ultimata

De premier van de Moslim/Kroatische Federatie (MKF), Bicakcic (Moslim) heeft op 30 juni besprekingen gevoerd met vertegenwoordigers van het kanton Neretva-Herzegovina. Bicakcic was vergezeld van zijn plaatsvervanger Bilandzija (Kroaat). Bij de besprekingen zijn het kantonsbestuur enkele ultimata gesteld. Zo zou er vóór 10 juli a.s. een werkzame organisatie voor privatisering moeten worden opgericht. Reeds voordien, uiterlijk 9 juli, moet het kantonsparlement wetgeving voor een geïntegreerd rechtssysteem hebben aangenomen. Neretva-Herzegovina is het meest "Kroatische" kanton in de MKF. De Bosnische Kroaten proberen eigen, van de Moslims gescheiden, staatsstructuren en derhalve ook rechtssystemen in stand houden, en met name in het achterland van Kroatië zelf is de drang tot integratie met de Moslims minimaal. Kennelijk hebben Bicakcic en Bilandzija een poging gedaan het kantonsbestuur (lees: de lokale Kroaten) te stimuleren tot een meer positieve houding ten opzichte van etnische integratie. Dat heeft ook belangrijke materiële voordelen voor de Federatie, omdat de meeste in- en uitvoer van de MKF via dit kanton plaatsvindt en de "Kroatische" structuren weigeren de inkomsten daarvan af te staan. De vraag is echter welke sanctie Bicakcic c.s. achter de hand hebben om naleving van de ultimata af te dwingen. Zonder twijfel hebben zij de internationale gemeenschap achter zich, die in staat en bereid is functionarissen die obstructie plegen, te ontslaan. Het zal echter in het kanton in kwestie niet eenvoudig zijn om ambtenaren te vinden die een andere houding zullen aannemen.

Bosnisch-Servische republiek (RS)

Verdeeldheid binnen Bosnisch-Servische regeringscoalitie

Er zijn diverse aanwijzingen van verdeeldheid tussen de partijen die deel uitmaken van de Bosnisch-Servische regeringscoalitie. Zo is ernstig verzet gerezen tegen het voornemen de plaatsvervanger voorzitter van de SNS, de partij van president Plavsic, kandidaat te stellen voor het vice-presidentschap van de Bosnisch-Servische republiek (RS). De zusterpartij van de Servische regeringspartij van president Milosevic, in Bosnië-Herzegovina SPRS genaamd, had erop gerekend haar eigen voorzitter als kandidaat voor het vice-presidentschap te mogen benoemen. Bovendien zijn er meldingen dat binnen de SNS weerstand bestaat tegen samenwerking met de SPRS, hetgeen de rivaliteit voor het vice-presidentschap kan verklaren. Ook de partij van premier Dodik, de SNSD, lijkt bij sommige SNS-leiders weerstanden op te roepen. Zelfs zijn er meldingen van dreigementen van sommige leden van de SPRS en de SNS om zich aan te sluiten bij de voormalige regeringspartij SDS. Aanleiding daarvoor is het recente ontslag van SDS-lid Kalinic als voorzitter van het RS-parlement.

Hoewel de regeringscoalitie reeds bijna een jaar in het zadel zit en het, desnoods met hulp van de internationale gemeenschap, zonder twijfel tot de verkiezingen in september zal uitzingen, heeft zij een zeer heterogene samenstelling en zijn de mogelijkheden tot twee- en meerdracht legio. Nog afgezien van het feit dat de coalitie, zelfs als alle "Servische" partijen eendrachtig zouden samenwerken, afhankelijk blijft van de

steun van de belangrijkste Moslim-partij KCDBiH, is één van de grootste stoorzenders het feit dat de SPRS vanaf het begin een onwillige partner in de coalitie is geweest, omdat zij (in opdracht van Milosevic) bleef streven naar een "brede, Servische" coalitie, met regeringsdeelname van de SDS en haar extreem-nationalistische partner SRS. Bovendien zijn de personen van Dodik en Plavsic binnen de coalitie omstre- den. Plavsic wordt verweten dat zij los staat van de politieke realiteit en persoonlijk beslissingen neemt die niet worden gedragen door de leden van haar partij. Dodik wordt door sommigen beschouwd als een oorlogsprofiteur en een politicus met onvoldoende banden met de bevolking. Bovendien, en dat is vermoede- lijk momenteel de grootste splijtzwam, wordt de regering door vele Serviërs verweten een te positieve opstelling in te nemen ten aanzien van de internationale gemeenschap en de samenwerking met de andere bevolkingsgroepen in Bosnië-Herzegovina. Met name het ontslag van Kalinic, de kandidaat van de grootste partij in het RS-parlement (de SDS) heeft veel kwaad bloed gezet. Om al deze redenen dreigt de interne verdeeldheid binnen de regeringscoalitie toe te nemen, maar ook het contact tussen regering en geregeer- den te groeien. Dat kan de positie van de oppositie aanzienlijk verbeteren.

Moslims en Kroaten verlaten gemeenteraad Banja Luka

De niet-Servische leden van de gemeenteraad van Banja Luka hebben op 4 juli de vergadering verlaten uit protest tegen het feit dat een door hen voorgesteld agendapunt afgewezen werd. Het voorstel betrof maatregelen ter bevordering van de terugkeer van vluchtelingen naar de stad. Het betrof de derde maal dat de gemeenteraad weigerde het betreffende onderwerp te bespreken. Hoewel Banja Luka wordt beschouwd als het centrum van de meer gematigde stroming in de RS, bestaat ook hier veel afkeer tegen het herstel van de vooroorlogse etnische verhoudingen. Bijna alle Moslims en Kroaten zijn uit de regio verdreven of gevlucht en de pogingen van hun vertegenwoordigers in bijvoorbeeld de gemeenteraad van Banja Luka, maar ook het RS-parlement, om maatregelen voor terugkeer te bewerkstelligen, worden door de Serviërs niet alleen doorkruist, maar ook als indicaties gezien dat met name de Moslims hun greep op de stad en het gehele land willen herstellen.

SDS benoemt nieuwe burgemeester in Bratunac

Op 29 juni is de burgemeester van Bratunac (ten noorden van Srebrenica) door de gemeenteraad van zijn functie ontheven. Hij was lid van de Moslim-partij SDA, maar zijn opvolger maakt deel uit van de SDS. Ook de voorzitter van het gemeentebestuur (eveneens een Moslim) en zijn plaatsvervanger zijn ontslagen en vervangen door SDS-leden. Evenals Srebrenica bezat Bratunac vóór de oorlog een Moslim-meerderheid, maar is de plaats door de Serviërs etnisch "gezuiverd". Bij de gemeenteraadsverkiezingen van september vorig jaar behaalde de SDA (samen met enkele partners) 20 zetels en de SDS 9, maar ook de SRS (14) en de SPRS (2) bekleden zetels in de gemeenteraad. Kennelijk hebben alle "Servische" partijen het ontslag van de burgemeester c.s. gesteund. Dat is opmerkelijk, omdat de SPRS op "landelijk" niveau oppositie voert tegen de SDS en de SRS. De gang van zaken lijkt een openlijke provocatie van de SDA, maar ook van de internationale gemeenschap, omdat de OVSE de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen in Bratunac slechts heeft gecertificeerd onder voorwaarde dat de Serviërs en Moslims in het gemeentebestuur zouden samenwerken. Die afspraak is nu kennelijk overboord gezet. Dat kan de politieke verhoudingen ook op landelijk niveau nadelig beïnvloeden, maar ook de samenwerking in andere gemeentes compliceren. Aangezien de SDS toch al met argusogen wordt gezien door de internationale gemeenschap, kan dit de politieke betrekkingen tussen de Servische oppositie en de OVSE vertroebelen en de kansen voor een "derde macht" (zoals de SPRS, de SNS en de SNSD) verder beperken.

Mensenrechten in RS nog altijd geschonden

De voorzitter van het Helsinki-Comité van de RS, Todorovic, heeft verklaard dat de situatie met betrekking tot de mensenrechten in de RS sinds het aantreden van de regering-Dodik aanzienlijk is verbeterd, maar toch nog te wensen overlaat. Zo is de terugkeer van vluchtelingen nog altijd vrijwel onmogelijk. Ook het recht op particulier bezit is niet altijd gegarandeerd, met name voor etnische minderheden. Todorovic beschuldigde de "autoriteiten van Bosnië-Herzegovina" er zonder uitzondering van uit te zijn op het in stand houden van etnisch "zuivere" gebieden. Overigens stelde hij het Servische bewind verantwoordelijk voor de situatie van de Bosnische en Kroatische Serviërs die als vluchtelingen verblijven in Joegoslavië, wier toestand hij als "verschrikkelijk" omschreef. Met name gezien het feit dat Todorovic met zijn kritiek de Bosnisch-Servische en Joegoslavische autoriteiten niet spaart, moet worden aangenomen dat zijn uitspraak een accurate weergave is van de mensenrechtensituatie in Bosnië-Herzegovina. Uit zijn woorden blijkt dat de regering-Dodik in ieder geval op het gebied van de mensenrechten enige vordering heeft gemaakt. Privatisering van het economi- sche leven lijkt een essentiële voorwaarde voor economische groei en deze kwestie zal bij de komende

[REDACTED]

verkiezingen vermoedelijk een belangrijk thema worden. Van het allergegrootste belang is de uitspraak van Todorovic echter omdat het een nieuwe indicatie is dat het herstel van de vooroorlogse etnische verhoudingen nog altijd niet binnen handbereik is en wordt tegengewerkt door vertegenwoordigers van alle drie de etnische groeperingen.

Kroatië

Glavas opnieuw prefect oost-Slavonië?

Er zijn aanwijzingen dat het bestuur van de Kroatische regeringspartij HDZ eerder ingestelde disciplinaire maatregelen tegen de voormalige prefect van de regio Osijek-Baranja, Glavas, heeft opgeheven. Bovendien zijn er meldingen dat Glavas opnieuw benoemd wordt in zijn oude functie; zijn voorganger Horvat is op 2 juni jl uit de betreffende functie ontslagen. Glavas is een van de meest extreme vertegenwoordigers van de nationalistische stroming in de HDZ. Zijn rol in de oorlog van 1991/92 was dermate omstrede (er zijn berichten dat hij persoonlijk bij de moord op Servische bewoners van de regio betrokken was) dat president en HDZ-leider Tudjman hem heeft moeten schorsen en strafmaatregelen opleggen. Indien Glavas inderdaad zijn come-back maakt, en in dezelfde functie als voorheen, belooft dat weinig goeds voor het vredesproces in Kroatië, zeker omdat de regio Osijek-Baranja een belangrijk deel van oost-Slavonië omvat. Een dergelijke ontwikkeling zou bevestigen dat de meer nationalistische stromingen in de HDZ weer de overhand krijgen ten gunste van meer gematigde kringen rond premier Matesa en minister van Buitenlandse Zaken Granic. Dat kan een verdere complicatie inhouden voor het vredesproces, zeker indien Tudjman, die beide stromingen in evenwicht houdt, van het politieke toneel zou verdwijnen. De herbenoeming van Glavas zou ook een illustratie zijn van het feit dat na de dood van minister van Defensie Susak, die de pleitbezorger van de Bosnische Kroaten was, de nadruk binnen de HDZ verschuift van de "Herzegovina-lobby" naar de "Slavonië-lobby", waarvan Glavas en zijn geestverwant, de Kroatische parlementsvoorzitter Seks, prominente vertegenwoordigers zijn.

Joegoslavië

Kosovo

UCK tegen Rugova, vóór vereniging Albanese landen

In de Duitse pers is een interview verschenen met de persoon die vorige week is aangesteld tot woordvoerder van het "Kosovo Bevrijdingsleger" (UCK), Krasniqi. Daarin verklaart hij onder meer dat het UCK weigert zich onder bevel van schaduwpresident Rugova te stellen. Rugova wordt er door Krasniqi van beschuldigd de afgelopen tien jaar uitsluitend fouten te hebben gemaakt. Volgens Krasniqi verstaan de Servische autoriteiten slechts de taal van het geweld. Hij onderstreepte dat de UCK-vertegenwoordiger die eind vorige maand een ontmoeting heeft gehad met de Amerikaanse gezant Gelbard niet gerechtigd was om namens het UCK te spreken, maar een stroman van Rugova was. Bovendien stelt Krasniqi dat het UCK uit is op de "eenheid van alle Albanese op de Balkan". Dat is in overeenstemming met een uitspraak van een anonieme UCK-commandant in de Bosnische staatskrant "Oslobodenje", waarin ook de staatkundige vereniging van de Albanese in Albanië, Kosovo, Joegoslavië en Macedonië wordt bepleit.

Zoals reeds eerder gemeld, proberen zowel Rugova als zijn belangrijkste rivaal Demaci hun politieke controle over het UCK te vestigen. Uit de bovengenoemde uitspraak van de officiële UCK-vertegenwoordiger blijkt dat dit door het UCK wordt afgewezen. Dat ligt voor de hand, met name omdat het UCK tenminste voor een deel is opgericht uit onvrede met de door Rugova bepleite tactiek van passief verzet tegen de Servische onderdrukking in Kosovo. Overigens wil daarmee allerminst gezegd zijn dat het UCK zich wél onder politiek leiderschap van Demaci zou willen stellen, omdat ook deze door de UCK-strijders wordt beschouwd als een vertegenwoordiger van de "oude garde", die geen legitiem vertegenwoordiger van de verzetsbeweging kan zijn. Het heeft er alle schijn van dat het UCK vooralsnog de schemertoestand ten aanzien van haar politieke leiderschap wil laten voortduren. Haar verklaring ten aanzien van "Groot-Albanese" aspiraties vormt een nieuw element in de discussies. Dit streven wordt niet gedragen door Rugova of door de Albanese autoriteiten. Als het UCK aan een dergelijk streven vasthoudt, dan kan dat schadelijk zijn voor haar eventuele internationale erkenning. Overigens is het een verklaring van het soort waarvan eenvoudig afstand kan worden genomen in ruil voor adequate politieke concessies van de andere zijde.

Milosevic biedt vorm van autonomie aan, Rugova wijst die af

De Joegoslavische president Milosevic heeft de etnisch-Albanese leiding opnieuw aangeboden onderhandelingen te voeren over een vreedzame oplossing van de problemen in Kosovo. Hij zei te streven naar

garanties voor gelijkberechtiging van alle inwoners van Kosovo en bood in dat kader aan te onderhandelen over "lokaal zelfbestuur en autonomie" voor Kosovo, mits de territoriale integriteit van Servië en Joegoslavië niet zou worden aangetast. In dat kader haalde hij het handvest van de VN, het slotdocument van Helsinki en de Conventie van de Raad van Europa aan. Inmiddels heeft Rugova herhaald dat autonomie voor de inwoners van Kosovo onaanvaardbaar is. Voor hem is alleen onafhankelijkheid voor Kosovo bespreekbaar. Het volk van Kosovo zou volgens Rugova bereid zijn "iedere prijs te betalen" voor onafhankelijkheid. Volgens Rugova vormt Kosovo reeds nu een "internationaal erkende entiteit, die steeds meer vrienden krijgt". De premier van de schaduwregering van Kosovo, Bukoshi, stelde voorstander te zijn van een staakt-het-vuren, maar alleen als het "Servische staatsterrorisme" in Kosovo wordt beëindigd.

Eens te meer zijn het de Serviërs die een dialoog aanbieden, en eens te meer zijn het de Albanese die deze dialoog weigeren. Dat is de afgelopen maanden niet anders geweest. Daarbij verklaart Milosevic nu dat autonomie bespreekbaar is, hoewel het Joegoslavische staatsverband ongeschonden moet blijven. Ook dat is voor de Albanese niet bespreekbaar. Toch komt het aanbod van Milosevic in ieder geval op papier in belangrijke mate overeen met de doelstelling van de internationale gemeenschap. Als de Albanese dit voorstel blijven afwijzen, dan gebeurt dat met kennelijke steun van de internationale gemeenschap. Een soortgelijke impasse bestaat ten aanzien van het officieel door de internationale gemeenschap geëiste staakt-het-vuren. De Servische zijde stelt dat er in Kosovo sprake is van opstandig terrorisme. Als dat ophoudt, is er geen reden meer voor de inzet van politie en veiligheidstroepen. De Albanese zijde eist echter de volledige aftocht van leger en politie uit Kosovo, en gaat er daarbij kennelijk van uit dat een soevereine staat zich zou kunnen verplichten de controle over de veiligheidssituatie in een deel van het eigen territorium op te geven. Zeker gezien het feit dat het UCK de aanzet heeft gegeven tot de huidige geweldsspiraal door aanslagen op Servische politie-agenten en daarmee collaborerende Albanese, lijkt er enige grond te zijn voor het Servische standpunt. Dat de Albanese het desondanks reeds bij voorbaar afwijzen, bewijst hoe zeer zij ervan overtuigd zijn dat zij een kans van slagen hebben bij hun streven naar een verder voortduren, en zelfs een escalatie van de strijd in Kosovo. Dit zou in hun visie moeten uitmonden in een internationaal erkende onafhankelijkheid, hoewel die formeel wordt afgewezen door de internationale gemeenschap.

Holbrooke herhaalt steun aan Rugova

Op 4 juli heeft de Amerikaanse bemiddelaar Holbrooke een ontmoeting gehad met Rugova en andere leiders van de Kosovo-Albanese. Daarbij onderstreepte hij dat de VS blijft streven naar een vreedzame oplossing van de problemen in Kosovo. Zijn land verwerpt het optreden van militaire en veiligheidstroepen in Kosovo en "iedere gewelddadige methode om die problemen op te lossen". Hij bevestigde expliciet dat Rugova de volledige steun van de VS geniet. Deze steunbetuiging aan Rugova is opmerkelijk, gezien de verdeeldheid die er bestaat in de Albanese politieke en militaire top, alsmede het feit dat Rugova c.s. de dialoog met het Servische bewind afwijzen en streven naar een politieke oplossing die haaks staat op het streven van de internationale gemeenschap. Rugova zal dergelijke uitspraken zonder meer zien als een steunbetuiging aan zijn pogingen de dialoog af te wijzen en voorlopig de wapens te laten beslissen. Dat is in overeenstemming met het resultaat van zijn besprekingen in Washington in mei jl, toen hij zich voldoende gesterkt voelde om een dialoog met het Servische bewind af te wijzen. Een dergelijke uitspraak zal de Servische en Joegoslavische leiders ervan overtuigen dat er in de internationale gemeenschap verborgen agenda's bestaan.

Kosovo-Serviërs protesteren

Enkele organisaties die de Servische minderheid in Kosovo vertegenwoordigen, hebben tijdens een manifestatie een ultimatum gesteld aan Milosevic en diens Servische ambtgenoot Milutinovic. Dezen zouden in de media moeten publiceren wat zij voorhebben met de politieke toekomst van Kosovo. Voldoen zij daar niet aan, dan kondigden de Serviërs uit Kosovo grootschalige demonstraties in Belgrado aan. De betreffende organisaties hadden de afgelopen weken reeds de vrees geuit dat Milosevic c.s. concessies zouden doen aan de Kosovo-Albanese. Zij hebben zelfs gedreigd in dat geval een eigen republiek in Kosovo uit te roepen. Hoewel rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat bovenstaande berichten in de openbaarheid worden gebracht met medeweten van Milosevic en tot doel hebben aan de internationale gemeenschap te illustreren dat diens speelruimte beperkt is, moet toch ook worden onderkend dat Milosevic (evenals Rugova) rekening moet houden met extreem-nationalistische oppositie in de eigen achterban, die het doen van ingrijpende concessies zou afstraffen.

MUP wil uitrusting uit RS

Er gaan geruchten dat Servische veiligheidsdiensten die in Kosovo actief zijn, zich willen versterken met materieel uit de RS. Hoewel deze geruchten niet bevestigd zijn, kunnen zij een kern van waarheid bevatten. De Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS) bezitten nog steeds veel meer wapens dan zij op grond van de vigerende wapenbeheersingsverdragen mogen hebben, en verkoop (zelfs schenking) van die wapens aan de Servische ordediensten in Kosovo zou voor hen een veel goedkopere optie zijn dan vernietiging. Dat de Serviërs in Kosovo behoefte hebben aan wapens en ander materieel, lijkt te worden geïllustreerd door aanwijzingen dat zij zich gedwongen zien gebruik te maken van in Bosnië-Herzegovina buitgemaakte YPRs, hoewel zij daarvoor niet over een produktielijn of reserve-onderdelen beschikken. Het feit dat de Joegoslavische Defensie-raad het niet eens kan worden over formele goedkeuring van inzet van de Joegoslavische strijdkrachten (VJ) in het conflict in Kosovo, kan daarbij een factor van overweging zijn, al is niet uitgesloten dat lokale VJ-bevelhebbers op enige schaal materieel en/of personeel "uitlenen" aan de Servische politie en andere ordediensten. Voor de volledigheid zij vermeld dat overbrenging van wapens van de RS naar Joegoslavië (Kosovo) niet zou inhouden dat deze wapens niet meer onder de reductie-verplichtingen zouden vallen, maar de VRS zal terecht eerst aan de eigen belangen denken en bovendien hopen dat het wapenbeheersingsregime in Joegoslavië wat minder strikt gecontroleerd wordt dan dat in Bosnië-Herzegovina.

Montenegro

Problemen bij regeringsvorming

Er is nog steeds geen nieuwe regering in Montenegro gevormd, hoewel de verkiezingen reeds 6 weken geleden zijn gehouden. Deze vertraging is opmerkelijk, omdat de partij van president Djukanovic (DPS) samen met enkele kleinere partijtjes een absolute meerderheid in het parlement hebben behaald. De vertraging kan verband houden met het feit dat Djukanovic grote problemen heeft met de federale regering (lees: president Milosevic) en in dat kader nog geen aandacht heeft kunnen besteden aan de Montenegrijnse regeringsvorming. In dat verband kan hij ook in onzekerheid verkeren over de vraag hoe sterk zijn rivaal, de huidige federale premier en vroegere president van Montenegro Bulatovic, in Montenegro nog is. Het lijkt overigens weinig twijfel dat de regering vooral uit DPS-leden zal bestaan, zeker waar het de kernposten betreft.

Macedonië

Seselj zegt dat Serviërs in Macedonië niet vergeten zijn

De Servische vice-premier Seselj, de voorzitter van de SRS, heeft op 3 juli een afvaardiging van Serviërs uit Macedonië ontvangen. Deze delegatie stelde dat, hoewel de betrekkingen met de Macedonische autoriteiten formeel goed zijn, deze autoriteiten in de praktijk toch grote reserve hebben ten aanzien van de Serviërs. Zij zielden dat zij de Servische culturele identiteit en burgerrechten willen beschermen, onder meer door zetels te verwerven in het Macedonische parlement. Seselj onderstreepte dat Servië het "segment van het Servische volk dat in Macedonië woont" niet heeft vergeten en erop zal staan dat hun burgerrechten en -vrijheden zullen worden gerespecteerd. In dat verband stelde hij dat de aanwezigheid van NAVO-troepen aan de Macedonisch-Joegoslavische grens de status van de Serviërs in Macedonië zou compliceren. Het is gepast om Seselj met grote dankbaarheid tegemoet te treden, want hij zegt vaak openlijk wat vele Serviërs voelen en wat vele politieke analisten vermoeden. Vele extreem-nationalistische Serviërs, van wie Seselj een exponent is, beschouwen Macedonië als een deel van zuid-Servië en een eerste geschikte doelwit voor de uitbreiding van een etnisch "zuivere" Groot-Servische staat. Hoewel zijn woorden vermoedelijk vooral voor "interne consumptie" bedoeld zullen zijn, zullen zij door de Macedonische autoriteiten zonder enige twijfel worden beschouwd als een nauwelijks verkapte dreiging dat zij niet moeten tornen aan de rechten van de Macedonische Serviërs. Dat zal, gezien de vele politieke, economische en sociaal-etnische spanningen in Macedonië, niet tegen dovemansoren zijn gezegd, zeker niet omdat Macedonië met een soortgelijk etnisch-Albaan separatisme wordt geconfronteerd als Joegoslavië. Hoe zeer Milosevic ook verklaart dat "geen van onze buurlanden enige bedreiging van de vrede en stabiliteit in de regio hoeft te vrezen", in de praktijk zullen de meeste buurlanden er van uit gaan dat de woorden van Seselj méér uit het (Servische) hart komen dan die van Milosevic.